

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
P. CRUZ VILLALÓN
fremsat den 25. juni 2015¹

Sag C-32/14

**ERSTE Bank Hungary Zrt
mod
Attila Sugár**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Fővárosi Törvényszék (Ungarn))

»Forbrugerbeskyttelse — urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere — direktiv 93/13/EØF — artikel 6 og 7 — vurdering af, om kontraktvilkårene er urimelige — tilstrækkelige og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige vilkår til ophør — tvangsfuldbyrdelse af notardokumenter, der indeholder en kontrakt — notars meddelelse af fuldbyrdespåtegning — notarens forpligtelser — ex officio-efterprøvelse af urimelige kontraktvilkår — domstolskontrol — ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet«

1. Pålægger Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugerftaler² notarer, der har en central rolle i forbindelse med tvangsfuldbyrdelse af kontrakter mellem erhvervsdrivende og forbrugere, særlige forpligtelser for så vidt angår kontrol med urimelige kontraktvilkår svarende til, hvad der ifølge Domstolens allerede omfattende retspraksis påhviler de nationale retsinstanser?

2. Dette er nærmere bestemt det centrale og hidtil ubesvarede problem, som de to præjudicielle spørgsmål, der er blevet forelagt for Domstolen i denne sag, rejser. Den foreliggende sag adskiller sig herved fra en lang række sager, der er blevet forelagt Domstolen de senere år, navnlig af ungarske³ eller spanske⁴ retsinstanser, der skulle vurdere, om national lovgivning var forenelig med de krav, der navnlig følger af artikel 6 og 7 i direktiv 93/13.

1 — Processprog: fransk.

2 — EFT L 95, s. 2.

3 — Jf. bl.a. domme Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350), VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659), Invitel (C-472/10, EU:C:2012:242), Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88), Jörös (C-397/11, EU:C:2013:340), Kásler og Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282) og Baczó og Vizsnyiczai (C-567/13, EU:C:2015:88) samt kendelse Sebestyén (C-342/13, EU:C:2014:1857).

4 — Jf. bl.a. domme Océano Grupo Editorial og Salvat Editores (C-240/98 – C-244/98, EU:C:2000:346), Mostaza Claro (C-168/05, EU:C:2006:675), Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615), Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164), Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279), Sánchez Morcillo og Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099) og Unicaja Banco og Caixabank (C-482/13, C-484/13, C-485/13 og C-487/13, EU:C:2015:21) samt kendelse Banco Popular Español og Banco de Valencia (C-537/12 og C-116/13, EU:C:2013:759).

I – Retsforskrifter

A – EU-retten

3. Artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 bestemmer:

»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«

4. Artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 bestemmer:

»Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.«

B – National ret

5. De bestemmelser i national ret, der er relevante for tvisten i hovedsagen, findes i lov nr. IV af 1959 om indførelse af en civil lovbog⁵, lov nr. LIII af 1952 om civil retspleje⁶, lov nr. III af 1994 om tvangsfuldbyrdelse⁷ og endelig i lov nr. XLI af 1991 om notarere⁸.

1. Den civile lovbog

6. Den civile lovbogs § 209 foreskriver følgende:

»1) Et generelt kontraktvilkår eller et kontraktvilkår i en forbrugeraftale, der ikke er blevet individuelt forhandlet, er urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro og rimelighedshensyn ensidigt og uden begrundelse fastsætter parternes rettigheder og forpligtelser i henhold til kontrakten på en måde, der er til skade for den kontraherende part, som ikke har fastsat det pågældende kontraktvilkår.

2) Ved afgørelsen af, om et vilkår er urimeligt, skal der tages hensyn til alle foreliggende omstændigheder på tidspunktet for indgåelsen af kontrakten, som førte parterne til at indgå den, såvel som til arten af den fastsatte ydelse og til de omtvistede vilkårs forbindelse med andre vilkår i kontrakten eller med andre kontrakter.

3) Det kan i en særregel fastsættes, hvilke vilkår i forbrugeraftaler der skal anses for urimelige, eller hvilke vilkår der skal anses for urimelige, medmindre det modsatte bevises.«

7. Den civile lovbogs § 209/A bestemmer:

»1) Den skadelidte part kan gøre indsigelse over for urimelige kontraktvilkår i kontraktens almindelige forretningsbetingelser.

5 — Herefter »den civile lovbog«.

6 — Herefter »retsplejeloven«.

7 — Herefter »lov om tvangsfuldbyrdelse«.

8 — Herefter »lov om notarere«.

2) Urimelige kontraktvilkår i de almindelige forretningsbetingelser i forbrugeraftaler, eller som den erhvervsdrivende har udarbejdet ensidigt, på forhånd og uden individuel forhandling, er ugyldige. Ugyldigheden kan alene gøres gældende til fordel for forbrugeren.»

2. Retsplejeloven

8. Retsplejelovens § 366 bestemmer:

»Når det ikke inden for rammerne af en retslig tvangsfuldbyrdesprocedure er muligt at afbryde eller begrænse fuldbyrdelsen i henhold til §§ 41 eller 56 i lov [...] om tvangsfuldbyrdelse [...], kan en skyldner, som ønsker at gøre indsigelse mod fuldbyrdelsen, anlægge en retssag mod rekvirenten med henblik på afbrydelse eller begrænsning af fuldbyrdelsen.«

9. Retsplejelovens § 369 indeholder følgende:

»Der kan anlægges sag om afbrydelse eller begrænsning af en fuldbyrdelse, som er anordnet på grundlag af et notardokument, der er forsynet med fuldbyrdespåtegning, eller af et tilsvarende dokument, der kan fuldbyrdes, når:

- a) den fordring, der ønskes fuldbyrdet, ikke er opstået på gyldig vis
- b) fordringen helt eller delvist er indfriet
- c) rekvirenten har indrømmet udsættelse af opfyldelsesfristen, og den nye frist endnu ikke er udløbet
- d) skyldneren ønsker at gøre en fordring gældende, som kan modregnes.«

10. Retsplejelovens § 370 bestemmer:

»Den ret, som behandler sagen om afbrydelse eller begrænsning af fuldbyrdelsen, kan udsætte fuldbyrdelsen i sagen.«

3. Lov om tvangsfuldbyrdelse

11. Lov om tvangsfuldbyrdelse bestemmer, at tvangsfuldbyrdelse af en fordring kan anordnes af en retsinstans eller af en notar. § 224/A bestemmer:

»Såfremt tvangsfuldbyrdelse anordnes af en notar, finder nærværende bestemmelser anvendelse med følgende ændringer:

- a) ved »den domstol, der anordner fuldbyrdelsen« forstås notaren; ved »afgørelse, der træffes af den domstol, der anordner fuldbyrdelsen«, forstås den afgørelse, der træffes af notaren [...]

12. § 13 i lov om tvangsfuldbyrdelse indeholder følgende:

»1) Fuldbyrdesdokument kan udstedes, såfremt den afgørelse, der skal fuldbyrdes

- a) angår en fordring (pengesum)
- b) er endelig eller kan fuldbyrdes foreløbigt, og
- c) fuldbyrdesfristen er udløbet [...]

13. § 23/C i lov om tvangsfuldbyrdelse bestemmer:

»1) Den notar, som har udfærdiget dokumentet, indfører en fuldbyrdelsespåtegning i notarialdokumentet, såfremt dette indeholder

- a) accept af ydelsen og modydelsen eller accept af en ensidig forpligtelse
- b) kreditors og debtors navne
- c) forpligtelsens genstand, omfang (beløb) og grundlag samt
- d) opfyldelsesmåden og -fristen.

2) Når forpligtelsen forudsætter, at en betingelse er opfyldt, eller at en frist er udløbet, er det ligeledes en forudsætning for dens eksigibilitet, at opfyldelsen af betingelsen eller fristens udløb anføres i notarialdokumentet [...]

5) Der kan foretages tvangsfuldbyrdelse, såfremt den i notarialdokumentet omhandlede fordring kan gøres til genstand for retslig tvangsfuldbyrdelse, og fristen for opfyldelse af fordringen er udløbet [...]«

14. Det fremgår af § 31/E, stk. 2, i lov om tvangsfuldbyrdelse, at

»2) Notarialproceduren, der er en civil ikke-kontradiktorisk procedure, har de samme virkninger som en retslig procedure. Den af notaren truffene afgørelse har samme retsvirkning som de lokale domstoles afgørelser [...]«

15. § 211, stk. 2, og § 212, stk. 1, i lov om tvangsfuldbyrdelse bestemmer:

»§ 211

[...]

2) Såfremt domstolen i strid med loven indfører en fuldbyrdelsespåtegning i et dokument, skal den pågældende påtegning slettes [...]«

§ 212

1) Den domstol, der anordner fuldbyrdelsen, kan til enhver tid tilbagekalde fuldbyrdelsesafgørelsen eller slette fuldbyrdelsespåtegningen, enten på en parts begæring, på grundlag af rapporten fra den foged, der forestår fuldbyrdelsen eller af egen drift [...]«

II – De faktiske omstændigheder i hovedsagen

16. Rekvirenten i hovedsagen, Erste Bank Hungary Zrt.⁹, og sagsøgte i hovedsagen, Attila Sugár¹⁰, indgik i henhold til et notardokument af 18. december 2007 en aftale om lån med pant i fast ejendom, i henhold til hvilken Erste Bank ydede debitor et lån på 30 687 CHF til køb af en lejlighed.

9 — Herefter »Erste Bank«.

10 — Herefter »debitor«.

17. På grundlag af denne aftale underskrev debitor den 19. december 2007 et notardokument om anerkendelse af fordringen, hvilket dels berettigede Erste Bank til at opsige låneaftalen i tilfælde af debtors misligholdelse af sine forpligtelser i henhold til kontrakten, dels til at lade gælden i henhold til kontrakten inddrive på grundlag af en afviklingsattest, som blev udfærdiget, idet banken foranledigede, at notaren forsynede de forskellige dokumenter med fuldbyrdelsespåtegning.

18. Da debitor ikke overholdt sin betalingsforpligtelse, opsigte Erste Bank dels kontrakten og fremsatte dels begæring om fuldbyrdelsespåtegning i forhold til debitor. Da lovens betingelser herfor var opfyldt, imødekom notaren den 13. december 2011 begæringen.

19. Den 5. juni 2013 anmodede debitor notaren om, at fuldbyrdelsespåtegningen på notardokumentet vedrørende låneaftalen blev slettet, idet han gjorde gældende, at det indeholdt urimelige kontraktvilkår og ikke respekterede lovgivningens bestemmelser vedrørende låneaftaler, som var blevet indgået med forbrugere.

20. Den 13. juni 2013 afslog notaren at imødekomme begæringen. Han henviste til, at dokumentet indeholdt en ensidig forpligtelse, kreditors og debtors navne, gældens størrelse og genstand, opfyldelsesmåden og -fristen, at det præciserede betingelsen og fristen i henhold til notardokumentet, samt at det fremgik af dokumentet, at det den 13. december 2011 var blevet forsynet med fuldbyrdelsespåtegning. Notaren præciserede ligeledes, at notarproceduren var en administrativ procedure, og at han ikke havde beføjelse til at afgøre en tvist mellem parterne angående kontraktens bestemmelser eller om, hvorvidt den lovligt kunne ophæves, hvilket udelukkende henhører under domstolens kompetence. Han bemærkede endvidere, at det alene tilkom ham at attestere, at långiver havde opsagt kontrakten, idet parterne i øvrigt kunne anfægte kontraktens bestemmelser for retten og tillige havde mulighed for at anlægge sag med henblik på at begrænse eller afbryde tvangsfuldbyrdelsen.

21. Debitor anlagde herefter sag for den forelæggende ret med påstand om, at notarens afgørelse annulleres, og at fuldbyrdelsespåtegningen slettes. Han har rejst indsigelse mod, at han er blevet kvalificeret som debitor, og gør gældende, at notaren i den anerkendelse af skyldforholdet, som var blevet oprettet for notaren, havde protokolleret urimelige kontraktvilkår og urigtige oplysninger. Det er hans opfattelse, at notaren i forbindelse med udfærdigelsen af notardokumentet om anerkendelse af skyldforholdet burde have påpeget, at kontrakten indeholdt ugyldige vilkår. Han bestrider endvidere, at notarbekræftelsen kan begrunde, at dokumentet forsynes med fuldbyrdelsespåtegning, for så vidt som dette er sket på kreditors begæring og alene på grundlag af regnskabsmæssige oplysninger, som denne fremlagde. Proceduren for meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning er således udtryk for et retsmisbrug i og med at den part, der begærer tvangsfuldbyrdelsen, betinger en ensidig erklæring af en omstændighed, som alene kan efterprøves under en kontradiktorisk procedure.

III – De præjudicielle spørgsmål og sagens behandling for Domstolen

22. Dette er baggrunden for, at Fővárosi Törvényszék (appellretten i Budapest) har besluttet at forelægge Domstolen følgende to præjudicielle spørgsmål:

- »1) Er en procedure i en medlemsstat i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13/EØF, hvis den indebærer, at det, i tilfælde af en forbrugers manglende opfyldelse af en forpligtelse i henhold til et dokument, som formelt set er korrekt, og som er oprettet for en notar, er muligt for den part, der har indgået aftalen med forbrugeren, at gøre krav på et beløb, som vedkommende selv har angivet, ved udstedelse af en såkaldt fuldbyrdelsespåtegning, uden at det er nødvendigt at indlede en kontradiktorisk procedure ved en domstol, hvorunder det ville have været muligt at bedømme, om vilkårene i den kontrakt, der ligger til grund for påtegningen, er urimelige?

- 2) Kan forbrugeren under en sådan procedure nedlægge påstand om sletning af en allerede udstedt fuldbyrdelsespåtegning med den begrundelse, at der ikke er foretaget en bedømmelse af, om vilkårene i den kontrakt, der ligger til grund herfor, er urimelige, til trods for at det følger af dommen afsagt i sag C-472/11 [Banif Plus Bank, EU:C:2013:88], at retten under en retssag skal informere forbrugeren om de urimelige kontraktvilkår, som den måtte have konstateret?»

23. Den ungarske regering og Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg. Erste Bank, den ungarske og den tyske regering samt Kommissionen har ligeledes afgivet mundtlige indlæg i det offentlige retsmøde, der blev afholdt den 5. februar 2015. Den tyske regering bemærkede, at den ønskede at afgive indlæg i retsmødet, for så vidt som der i tysk ret findes en procedure svarende til den ungarske.

IV – De præjudicielle spørgsmål

A – *Indlæg for Domstolen*

24. Hverken den ungarske eller den tyske regering finder, at direktiv 93/13 er til hinder for en procedure for meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning som den, der er genstand for tvisten i hovedsagen. Kommissionen er derimod af den diametralt modsatte opfattelse.

25. Efter en gennemgang af relevant retspraksis fra Domstolen og en redegørelse for hovedtrækkene i den forenkede notarielle tvangsfuldbyrdsprocedure, som er genstand for tvisten i hovedsagen, har den ungarske regering i det væsentlige gjort gældende, at denne ikke udelukker enhver form for kontrol med urimelige vilkår, hvad enten kontrollen foretages af notarerne selv eller af de nationale retsinstanser.

26. Forholdet er således navnlig, at lov om notarer pålægger disse ved udformningen af det officielle dokument at efterprøve dels dets overensstemmelse med lovgivningen, dels om forskellige vilkår i den underliggende juridiske transaktion er urimelige.

27. Selv om proceduren vedrørende sletning af fuldbyrdelsespåtegningen, hvis formål alene er at tillade legalitetskontrol med fuldbyrdelsespåtegningens meddelelse, således udelukker enhver form for kontrol med gyldigheden af kontraktvilkår, er forholdet imidlertid, at forbrugeren har ret til dels at iværksætte en domstolsprocedure med henblik på, at det fastslås, at kontrakten er ugyldig, uanset om der er blevet fremsat begæring om tvangsfuldbyrdelse eller ej, dels under en sag om begrænsning eller afbrydelse af en tvangsfuldbyrdelse (retsplejelovens § 369) at gøre gældende, at kontrakten er ugyldig.

28. Under disse procedurer kan og skal de nationale retsinstanser foretage en kontrol af urimelige kontraktvilkår eller almindelige forretningsbetingelser og i henhold til retsplejelovens § 163 og retspraksis ved Kúria (Ungarns højesteret)¹¹ af egen drift undersøge sager, hvor det på grundlag af de foreliggende oplysninger kan fastslås, at der foreligger åbenbar ugyldighed.

29. Den ungarske ordning har således den rette balance mellem på den ene side garantien for effektivt at forfølge formålene med direktiv 93/13 og på den anden side at sikre formålene med og de særlige karakteristika ved notarproceduren, uden at gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt for borgerne at udøve deres rettigheder.

30. Den tyske regering, der har understreget, at begrebet notarielt tvangsfuldbyrdsdokument findes i tysk ret, anførte i retsmødet, at artikel 7 i direktiv 93/13 kræver, at der findes egnede midler til neutralisering af urimelige kontraktvilkår, hvilket ikke nødvendigvis indebærer en ex officio-kontrol. Da nationale tvangsfuldbyrdsprocedurer er omfattet af den nationale procesautonomi, på

11 — Den ungarske regering har i denne forbindelse henvist til udtalelse nr. 2/2010 af 28.7.2010 og nr. 2/2012 fra december 2012.

betingelse af at ækvivalens- og effektivitetsprincipperne respekteres, tilkommer det den forelæggende ret at efterprøve, om de omhandlede nationale bestemmelser, henset til den sammenhæng, hvori de indgår og under hensyn til samtlige de retsmidler, der findes, må antages at gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt for forbrugerne at udøve de rettigheder, som de udleder af direktiv 93/13.

31. I denne forbindelse skal der tages hensyn til notarhvervet generelt, således som dette er defineret i national lov, samt til de kontrolforpligtelser, som påhviler denne, de konkrete regler vedrørende meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning på notardokumentet og de nærmere regler om domstolskontrol med tvangsfuldbyrdelsen.

32. Den tyske regering har i denne forbindelse præciseret, at Domstolen har fastslået, at selv om direktiv 93/13 kræver, at den nationale retsinstans, som skal afgøre tvister mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, iværksætter positive foranstaltninger, der er uafhængige af kontraktparterne, må respekten for effektivitetsprincippet imidlertid ikke føre til, at der skal kompenseres for den pågældende forbrugers fuldstændige passivitet¹².

33. Kommissionen, der har foreslået en besvarelse af hvert af spørgsmålene, finder derimod, at direktiv 93/13, således som det fortolkes af Domstolen, er til hinder for den ungarske lovgivning.

34. Som svar på det første spørgsmål, i hvilken forbindelse Kommissionen først og fremmest har henvist til dommen i sagen Banco Español de Crédito¹³, gøres det gældende, at artikel 6 og 7 i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at de er til hinder for lovgivningen i en medlemsstat, hvorefter notaren kan udstede et dokument, der kan tvangsfuldbyrdes, på grundlag af en låneaftale, der er optaget i et notardokument, uden at have undersøgt, om de forskellige kontraktvilkår er urimelige.

35. På det tidspunkt, hvor det notardokument, som kontrakten indgår i, forsynes med fuldbyrdelsespåtegning, skal notaren først og fremmest, om fornødent ex officio, kunne undersøge, om kontrakten indeholder urimelige vilkår, når han råder over samtlige de retlige og faktiske oplysninger, der er nødvendige med henblik herpå, hvilket normalt er tilfældet, og informere parterne herom.

36. Kommissionen har i denne forbindelse anført, at mens et notardokument, der er forsynet med fuldbyrdelsespåtegning, i henhold til § 31/E, stk. 2, i lov om tvangsfuldbyrdelse, har samme virkning som en afgørelse fra en lokal retsinstans, kan notaren under tvangsfuldbyrdelsesproceduren kun efterprøve, om kravene i § 23/C, stk. 1, i lov om tvangsfuldbyrdelse er overholdt. Forbrugeren kan således kun påberåbe sig beskyttelsen i lovgivningens bestemmelser om kontraktvilkår, såfremt han indleder en sag med henblik på afbrydelse eller begrænsning af tvangsfuldbyrdelsen i medfør af retsplejelovens § 369, idet retten da kan udsætte tvangsfuldbyrdelsen.

37. Kommissionen præciserede ligeledes i retsmødet, at den omstændighed, at forbrugeren var tvunget til at anlægge sag for retten for at anfægte et urimeligt vilkår, ikke var i overensstemmelse med effektivitetsprincippet. Kommissionen tilføjede i øvrigt, at såfremt en national retsinstans gav notaren meddelelse om, at en forbruger havde anlagt sag, burde han kunne udsætte fuldbyrdelsespåtegningsproceduren

38. På tidspunktet for udfærdigelsen af det notardokument, som kontrakten indgår i, bør notaren, henset til den oplysningspligt, der påhviler ham i henhold til lov om notarer, ligeledes ex officio kunne efterprøve, om kontraktvilkår er urimelige, og på denne måde bidrage til opfyldelsen af det formål, som artikel 7 i direktiv 93/13 skal tilgodes.

12 — Dom Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, præmis 56).

13 — C-618/10, EU:C:2012:349.

39. Med henblik på besvarelse af det andet spørgsmål har Kommissionen med henvisning til dommen i sagen Banif Plus Bank¹⁴ gjort gældende, at såfremt notaren på tidspunktet for tvangsfuldbyrdelsen ex officio skal foretage en vurdering af, om vilkår i den kontrakt, der danner grundlag for notardokumentet, er urimelige, skal forbrugeren så meget desto mere kunne tage skridt til at gøre indsigelse mod det notardokument, der er genstand for tvangsfuldbyrdelsen, og kunne begære, at tvangsfuldbyrdelsen udsættes under henvisning til, at notaren ikke efterprøvede, om kontraktvilkårene var urimelige.

B – *Min vurdering*

40. Med sit første spørgsmål har den forelæggende ret nærmere bestemt rejst spørgsmål om, hvorvidt artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning som den, tvisten i hovedsagen angår, og som tillader, at en notar, der formelt korrekt har udfærdiget et notardokument vedrørende en kontrakt mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, forsyner det pågældende dokument med en fuldbyrdelsespåtegning og følgelig, uden nogen form for kontradiktorisk procedure ved en domstol og uden nogen forudgående kontrol af, om det indeholder urimelige kontraktvilkår, indleder tvangsfuldbyrdelse af kontrakten over for en forbruger, der ikke har opfyldt sine forpligtelser.

41. Med sit andet spørgsmål rejser retten ligeledes spørgsmål om, hvorvidt direktiv 93/13, henset til dommen i sagen Banif Plus Bank¹⁵, skal fortolkes således, at det er til hinder for en national lovgivning som den, tvisten i hovedsagen angår, der ikke tillader en forbruger at begære sletning af en fuldbyrdelsespåtegning, der allerede er blevet meddelt på et notardokument angående en kontrakt med en erhvervsdrivende, under henvisning til, at der ikke forudgående blev foretaget en vurdering af, om kontraktvilkårene var urimelige.

42. For bedre at forstå indholdet af de to spørgsmål er det hensigtsmæssigt først at beskrive notarens dobbeltrolle i forbindelse med meddelelsen af den fuldbyrdelsespåtegning, som tvisten i hovedsagen angår, uanset om der er tale om det tidspunkt, hvor den egentlige påtegning meddeles efter kreditors begæring, eller det tidspunkt, hvor den eventuelt slettes efter debitors begæring, idet kontrollen i begge tilfælde er rent formel.

1. Notarens dobbeltrolle i forbindelse med meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning

43. Helt konkret indfører den ungarske lov en forenklet eller simplificeret adgang til tvangsfuldbyrdelse af kontraktmæssige forpligtelser på grundlag af den dobbeltrolle, som tilkommer notarerne, samtidig med at den tillægger kontraktparterne en fortrinsstilling ved udøvelsen af deres respektive beføjelser. Den giver således en bank, som, således som det er tilfældet i hovedsagen, har indgået en aftale om lån med pant i fast ejendom med en borger, og som retter henvendelse til en notar med henblik på, at denne udfærdiger et notardokument vedrørende debitors anerkendelse af gælden, mulighed for at begære, at den pågældende notar¹⁶ forsyner notardokumentet med fuldbyrdelsespåtegning for det tilfælde, at debitor ikke opfylder aftalen. Den tillader med andre ord banken at anmode notaren om, på grundlag af oplysninger, som den selv bidrager med, at iværksætte tvangsfuldbyrdelse af kontrakten under iagttagelse af visse formelle krav, uden at spørgsmålet nødvendigvis skal indbringes for retten. Debitor har således først på et senere tidspunkt mulighed for at indbringe sagen for notaren med henblik på at få slettet den pågældende fuldbyrdelsespåtegning.

¹⁴ — C-472/11EU:C:2013:88.

¹⁵ — C-472/11EU:C:2013:88.

¹⁶ — Det blev præciseret i retsmødet, at ungarnsk ret, når omstændighederne kræver det, tillader, at der deltager to forskellige notarer; den første har til opgave at udfærdige notardokumentet, den anden at forsyne det med fuldbyrdelsespåtegning.

44. De forpligtelser, der påhviler notaren på det tidspunkt, hvor det notardokument, som han har udfærdiget, forsynes med fuldbyrdelsespåtegning, er opregnet i § 23/C i lov om tvangsfuldbyrdelse, der i det væsentlige gentager indholdet af § 112 i lov om notarer. Det fremgår af disse bestemmelser, at en notar kan forsyne dokumentet med fuldbyrdelsespåtegning, når de fire betingelser, som fremgår heraf, er opfyldt: Dokumentet skal indeholde en accept af ydelsen og modydelsen, kreditors og debtors navne, forpligtelsens genstand, beløb og grundlag samt, opfyldelsesmåden og -fristen.

45. Den ungarske regering har bekræftet, at den kontrol, som notaren foretager i denne forbindelse, og som alene er baseret på de dokumenter, som er blevet fremlagt af den part, der begærer fuldbyrdelsespåtegningen, er af rent formel karakter. Specielt har han ikke beføjelse til af egen drift at vurdere, om vilkårene i den kontrakt, der skal fuldbyrdes i henhold til notardokumentet, er urimelige, uanset om han råder over alle de retlige og faktiske omstændigheder, som er nødvendige i denne henseende.

46. Den ungarske ordning bestemmer, at notaren på debtors begæring efterfølgende kan slette¹⁷ fuldbyrdelsespåtegningen på et notardokument, idet en sådan sletning er lovlig, såfremt den blev meddelt i strid med lovgivningens regler. Den notar, der anordner tvangsfuldbyrdelsen, kan ligeledes på et hvilket som helst tidspunkt bestemme, at fuldbyrdelsespåtegningen skal tilbagekaldes eller slettes, enten på begæring af en part, på grundlag af rapporten fra den foged, der forestår fuldbyrdelsen, eller af egen drift.

47. Den ungarske regering har i denne forbindelse anført, at denne procedure alene har til formål at muliggøre legalitetskontrol med proceduren for meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning, dvs. om de formelle krav, der er nævnt i punkt 13 i nærværende forslag til afgørelse, er blevet overholdt. Ligesom notaren ikke har mulighed for at efterprøve de forskellige vilkår i kontrakten på det tidspunkt, hvor fuldbyrdelsespåtegningen meddeles, kan han heller ikke foretage en sådan kontrol under proceduren vedrørende sletning af fuldbyrdelsespåtegningen.

48. Det fremgår klart af den forudgående redegørelse, at de to præjudicielle spørgsmål, som den forelæggende ret har indbragt, angår ét og samme problem, der nærmere bestemt vedrører notarens beføjelser til at fastslå, om en kontraktmæssig forpligtelse, i den foreliggende sag en pantesikret gæld, er urimelig, og at spørgsmålene følgelig bør behandles under ét.

49. For at kunne foreslå et hensigtsmæssigt svar på de to spørgsmål henviser jeg foruden til dommen i sagen Banif Plus Bank, som den forelæggende ret udtrykkeligt nævnte i sit andet spørgsmål¹⁸, til de væsentligste fortolkninger af direktiv 93/13, navnlig dets artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i relevant retspraksis fra Domstolen.

2. Domstolens definition af de væsentligste krav, der følger af direktiv 93/13

50. I overensstemmelse med artikel 38 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«) skal Unionens politikker sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau, hvilket krav gælder for så vidt angår gennemførelsen af direktiv 93/13¹⁹. Domstolen har ligeledes haft lejlighed til at præcisere, at den nationale ret ved gennemførelse af EU-retten ligeledes skal overholde

17 — § 211 og § 224/A i lov om tvangsfuldbyrdelse.

18 — C-472/11, EU:C:2013:88, præmis 17.

19 — Jf. bl.a. domme Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, præmis 52) og Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, præmis 47).

kravene til en effektiv domstolsbeskyttelse af rettigheder, som borgerne udleder af EU-retten, således som den er sikret ved chartrets artikel 47²⁰, hvilken beskyttelse skal gælde såvel med hensyn til udpegningen af de retsinstanser, der har kompetence til at påkende sager, der støttes på EU-retten, som med hensyn til definitionen af de processuelle regler²¹.

51. Det fremgår af Domstolens faste retspraksis, at den ved direktiv 93/13 indførte beskyttelsesordning hviler på den betragtning, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende såvel hvad angår forhandlingsstyrke som informationsniveau, og at forbrugeren som følge heraf tiltræder betingelser, som på forhånd er udarbejdet af den erhvervsdrivende, uden at han kan øve nogen indflydelse på disse²².

52. Artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 bestemmer i konsekvens heraf, at urimelige kontraktvilkår ikke binder forbrugeren.

53. Domstolen har gentagne gange fastslået, at der herved er tale om en præceptiv bestemmelse, der har til formål at erstatte den formelle balance, som kontrakten indfører mellem medkontrahenternes rettigheder og forpligtelser, med en reel balance, der skal genindføre ligheden mellem parterne²³.

54. Domstolen har heraf flere gange bl.a. sluttet, at de nationale retter af egen drift skal efterprøve, om et kontraktvilkår, der henhører under anvendelsesområdet for direktiv 93/13, er urimeligt, og dermed afhjælpe den manglende ligevægt mellem forbrugeren og den erhvervsdrivende, så snart den råder over de oplysninger vedrørende de retlige eller faktiske omstændigheder, som denne prøvelse kræver²⁴, for så vidt som der er en ikke ubetydelig risiko for, at forbrugeren bl.a. på grund af ukendskab til reglerne ikke gør gældende, at det vilkår, som påberåbes over for ham, er urimeligt²⁵.

55. Domstolen har navnlig udtalt, at den nationale ret er forpligtet til ex officio at indlede en undersøgelse med henblik på at konstatere, om en klausul falder inden for anvendelsesområdet for direktiv 93/13, og til i bekræftende fald ex officio at undersøge, om klausulen eventuelt er urimelig²⁶. Den har ligeledes præciseret, at en national retsinstans, der fastslår, at et kontraktvilkår er urimeligt, har pligt til dels uden at afvente, at forbrugeren fremsætter en anmodning om dette, at drage alle de konsekvenser, der ifølge national ret følger af denne konstatering, dog under forbehold af kontradiktionsprincippet²⁷, med henblik på at sikre sig, at forbrugeren ikke er bundet af dette kontraktvilkår, dels principielt på grundlag af objektive kriterier at foretage en bedømmelse af, om kontrakten kan opretholdes uden det pågældende vilkår²⁸.

20 — Jf. domme Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, præmis 29), Sánchez Morcillo og Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, præmis 35) samt Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, præmis 47).

21 — Jf. domme Alassini m.fl. (C-317/08 à C-320/08, EU:C:2010:146, præmis 49) samt Sánchez Morcillo og Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, præmis 35).

22 — Jf. bl.a. domme Océano Grupo Editorial og Salvat Editores (C-240/98 – C-244/98, EU:C:2000:346, præmis 25), Mostaza Claro (C-168/05, EU:C:2006:675, præmis 25), Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, præmis 44), Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279, præmis 32), Sánchez Morcillo og Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, præmis 22) samt Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, præmis 48).

23 — Jf. bl.a. domme Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, præmis 40) samt Sánchez Morcillo og Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, præmis 23).

24 — Jf. bl.a. domme Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, præmis 46), Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279, præmis 34) og Sánchez Morcillo og Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, præmis 24) samt kendelse Banco Popular Español og Banco de Valencia (C-537/12 og C-116/13, EU:C:2013:759, præmis 41).

25 — Jf. dom, Océano Grupo Editorial og Salvat Editores (C-240/98 à C-244/98, EU:C:2000:346, præmis 26).

26 — Jf. dom VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659, præmis 49-56) angående en værnetingsklausul om stedlig enekompetence i den kontrakt, som var genstand for tvisten i hovedsagen; jf. ligeledes domme Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, præmis 44) og Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, præmis 24).

27 — Jf. dom Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, præmis 17-36).

28 — Jf. dom Jörös (C-397/11, EU:C:2013:340, præmis 48).

56. Det bemærkes i denne forbindelse, at Domstolen i sagen *Banif Plus Bank*²⁹, som den forelæggende ret udtrykkeligt har henvist til i det andet spørgsmål, bl.a. skulle tage stilling til, hvorvidt artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 skulle fortolkes således, at de er til hinder for eller derimod gør det muligt, at den nationale ret, der ex officio har konstateret, at der foreligger et urimeligt kontraktvilkår, kan meddele parterne, at den har inddraget spørgsmålet, om der foreligger en ugyldighedsgrund, og anmode parterne om at fremsætte bemærkninger herom.

57. Domstolen fastslog i den konkrete sag, at artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 skulle fortolkes således, at den nationale ret, der ex officio har konstateret, at der foreligger et urimeligt kontraktvilkår, ikke med henblik på at drage konsekvenserne af denne konstatering har pligt til at afvente, at den forbruger, der er blevet underrettet om sine rettigheder, anmoder om, at det pågældende vilkår annulleres. Den tilføjede imidlertid, at kontradiktionsprincippet som hovedregel påbyder den nationale ret, der ex officio har konstateret, at der foreligger et urimeligt kontraktvilkår, at meddele tvistens parter dette og give dem mulighed for kontradiktorisk at drøfte det i henhold til de former, der er fastsat herom i de nationale processuelle regler³⁰.

58. Domstolen har endelig præciseret, at direktiv 93/13 skal fortolkes således, at det er til hinder for en ordning i en medlemsstat, som – inden for rammerne af en procedure med henblik på realisering af pant i fast ejendom – ikke fastsætter bestemmelse om indsigelsesgrunde knyttet til et urimeligt kontraktvilkår, som udgør fuldbyrdelsesgrundlaget, og hvor den ret, der skal påkende anerkendelsessøgsmålet, og som har kompetence til at efterprøve, om et sådant vilkår er urimeligt, ikke har mulighed for at iværksætte foreløbige forholdsregler, herunder navnlig udsættelse af den nævnte fuldbyrdelsesprocedure, med henblik på at sikre den fulde virkning af sin endelige afgørelse³¹.

59. Det nævnte direktiv er ligeledes til hinder for en national ordning, hvorefter det ikke er muligt for en ret i forbindelse med en procedure med henblik på realisering af pant i fast ejendom at vedtage foreløbige forholdsregler, herunder bl.a. opsættende virkning af fuldbyrdelsen, når iværksættelsen af disse forholdsregler er nødvendig for at sikre den fulde virkning af den endelige afgørelse, som træffes af den ret, der behandler anerkendelsessagen, og som har kompetence til at prøve, hvorvidt vilkåret er urimeligt³².

60. Det fremgår i øvrigt af en lige så fast retspraksis ved Domstolen, at da der ikke er sket en harmonisering af de nationale mekanismer for tvangsfuldbyrdelse i EU-retten, tilkommer det i medfør af princippet om procesautonomi hver enkelt medlemsstat i sin interne retsorden at fastsætte sådanne bestemmelser, dog på den betingelse, at disse ikke må være mindre gunstige end dem, som regulerer tilsvarende situationer, der er underlagt den nationale ret (ækvivalensprincippet), og at de i praksis ikke umuliggør eller uforholdsmæssigt vanskeliggør udøvelsen af rettigheder, der er tillagt forbrugerne ved EU-retten (effektivitetsprincippet)³³. Domstolen har ligeledes præciseret, at de nationale fuldbyrdelsesprocedurer skal opfylde de krav, som er opstillet i dens retspraksis, hvorefter de nationale retter af egen drift skal efterprøve, om et kontraktvilkår, der henhører under anvendelsesområdet for direktiv 93/13, er urimeligt³⁴.

29 — C-472/11, EU:C:2013:88, præmis 17.

30 — Jf. præmis 17-36.

31 — Jf. domme *Aziz* (C-415/11, EU:C:2013:164, præmis 49-64) og *Barclays Bank* (C-280/13, EU:C:2014:279, præmis 36).

32 — Jf. kendelse *Banco Popular Español og Banco de Valencia* (C-537/12 og C-116/13, EU:C:2013:759, præmis 60) og dom *Sánchez Morcillo og Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099, præmis 28).

33 — Jf. domme *Aziz* (C-415/11, EU:C:2013:164, præmis 50), *Pohotovost'* (C-470/12, EU:C:2014:101, præmis 46), *Barclays Bank* (C-280/13, EU:C:2014:279, præmis 37), *Sánchez Morcillo og Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099, præmis 31) og *Kušionová* (C-34/13, EU:C:2014:2189, præmis 50) samt kendelse *Banco Popular Español og Banco de Valencia* (C-537/12 og C-116/13, EU:C:2013:759, præmis 45).

34 — Jf. domme *Pohotovost'* (C-470/12, EU:C:2014:101, præmis 51) og *Sánchez Morcillo og Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099, præmis 24).

61. Domstolen har i denne forbindelse fastslået, at såfremt en national processuel bestemmelse gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at anvende EU-retten, skal bestemmelsen bedømmes under hensyn til, hvilken stilling den indtager i den samlede procedure, herunder dens forløb og dens særlige kendetegn, for de forskellige nationale retsinstanser³⁵, idet det imidlertid blev præciseret, at de særlige kendetegn ved de procedurer, som inden for nationale rammer gennemføres mellem de erhvervsdrivende og forbrugerne, ikke kan udgøre en faktor, som kan påvirke den retlige beskyttelse, som forbrugerne nyder i medfør af bestemmelserne i direktiv 93/13³⁶.

62. Henset til disse principper bør den procedure for meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning, som er genstand for tvisten i hovedsagen, undersøges på baggrund af den lovgivningsmæssige sammenhæng, hvori den indgår.

3. Besvarelse af de præjudicielle spørgsmål

63. Efter denne fremstilling af de relevante retsregler i den foreliggende sag bemærkes, at det centrale problem vedrørende de to præjudicielle spørgsmål, som den forelæggende lagt har indbragt, er en følge af, at eksigibilitetserklæringen vedrørende en forpligtelse i henhold til en kontrakt mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, som den pantesikrede gæld hovedsagen angår, ifølge ungarsk ret kan begæres meddelt af en notar, uden at det forinden er blevet undersøgt, om fornødent ex officio og under overholdelse af kontradiktionsprincippet, om kontraktvilkår eventuelt er urimelige, uafhængigt af retsmidler, der i øvrigt tillader, at kontrakten eller tvangsfuldbyrdelsen af den bestrides. Samme ordning gælder den eventuelt efterfølgende begæring om sletning af fuldbyrdelsespåtegningen.

64. Såvel debtors som Kommissionens hovedargument er, at denne mulighed for at iværksætte tvangsfuldbyrdelse af en kontrakt kan anfægte Domstolens ovennævnte retspraksis vedrørende direktiv 93/13, herunder dommen i sagen Banif Plus Bank³⁷. Når en fuldbyrdelsespåtegning, som en notar påfører et notardokument vedrørende en kontrakt, har tilsvarende virkninger som en retsafgørelse, således som det angiveligt er tilfældet, følger det nødvendigvis heraf, at denne retspraksis i det hele skal kunne finde anvendelse for så vidt angår notarens funktion. Notaren ville følgelig bl.a. være forpligtet til ex officio at gøre opmærksom på eventuelle urimelige kontraktvilkår og opfordre parterne til kontradiktorisk at drøfte disse.

65. Denne fortolkning af Domstolens retspraksis tager imidlertid ikke hensyn til en afgørende omstændighed, nemlig at den specielt vedrører den funktion, som udøves af den nationale retsinstans, og dermed udelukkende dens judicielle funktion. Denne retspraksis forudsætter således, at sagen behandles ved en domstol, som, inden den fastslår, at en kontraktforpligtelse kan fuldbyrdes, så snart den råder over de oplysninger vedrørende de retlige eller faktiske omstændigheder, som denne prøvelse kræver, af egen drift kan undersøge, om der eventuelt findes urimelige vilkår, og som kan foranledige parterne til at drøfte dette kontradiktorisk og kan drage de konsekvenser, som er i givet fald er påkrævede, idet den fastslår, at de urimelige vilkår er ugyldige, eller idet den modsætter sig tvangsfuldbyrdelse »i henhold til deres nationale lovgivning«³⁸.

35 — Jf. domme Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León (C-413/12, EU:C:2013:800, præmis 34) og Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, præmis 52).

36 — Jf. domme Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, præmis 55), Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, præmis 62) og Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, præmis 53).

37 — C-472/11, EU:C:2013:88.

38 — Jf. bl.a. domme Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, præmis 58) og Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, præmis 25 og 27).

66. Muligheden for at udvide notarens adgang til at udøve beføjelser, der direkte henhører under den judicielle funktion under omstændigheder, hvor en national lovgivning tillægger notaren kompetence til at forsyne notardokumentet vedrørende en kontrakt med fuldbyrdelsespåtegning og til efterfølgende at slette denne ved forfald, støder mod praktisk talt uovervindelige vanskeligheder i forbindelse med princippet om denne judicielle funktions eneret.

67. Henset til Domstolens fortolkning kan direktiv 93/13 således ikke føre til, at medlemsstaterne pålægges at ændre notarens funktion i et sådant omfang, at denne kan indlede en kontradiktorisk sagsbehandling mellem parterne i en kontrakt, hvorunder han kan træffe afgørelse om, hvorvidt den indeholder urimelige vilkår og eventuelt er ugyldig.

68. Henset hertil finder jeg, at de to spørgsmål, som den forelæggende ret har indbragt, således som de er blevet omformuleret i punkt 40 og 41 i nærværende forslag til afgørelse, efter visse præciseringer, kun kan besvares benægtende.

69. Indledningsvis bemærkes, at direktiv 93/13 skal fortolkes således, at det i princippet ikke er til hinder for lovgivningen i en medlemsstat, der, som det utvivlsomt er dens ret, tillader, at en notar meddeler fuldbyrdelsespåtegning på et notardokument, som indeholder en kontrakt, uden at der forudgående foretages nogen kontrol af, om fornødent ex officio, om den eventuelt indeholder urimelige kontraktvilkår.

70. Som Kommissionen anførte i retsmødet, tillader den forenklede tvangsfuldbyrdsprocedure, som tvisten i hovedsagen angår, i givet fald, at en erhvervsdrivende fra en notar i første række opnår en erklæring om, at kontraktforpligtelsen kan tvangsfuldbyrdes, uden at der nødvendigvis finder en forudgående kontradiktorisk domstolsprocedure sted. Den forbruger, der ønsker at hindre dette, er således nødt til enten at iværksætte en sag, hvorunder gyldigheden af kontrakten anfægtes, eller at iværksætte sag angående afbrydelse eller begrænsning af tvangsfuldbyrdelsen i henhold til retsplejelovens § 369.

71. Den omstændighed, at den nationale lovgivning ikke på det tidspunkt, hvor et notardokument vedrørende en kontrakt mellem en erhvervsdrivende og en forbruger forsynes med fuldbyrdelsespåtegning, pålægger notaren at gøre opmærksom på, at kontraktvilkårene er urimelige, og, stadig af hensyn til retten til kontradiktion, at drage konsekvenserne heraf, bør ikke i sig selv føre til den konklusion, at den ungarske lov ikke er forenelig med direktiv 93/13, dog forudsat at den pågældende forbruger i øvrigt er sikret en effektiv domstolsprøvelse.

72. På den ene side udgør direktiv 93/13 således ikke et tilstrækkeligt grundlag for at begrænse medlemsstaternes principielle kompetence til at tillægge notarer beføjelse til at forsyne et notardokument vedrørende en kontrakt med fuldbyrdelsespåtegning. På den anden side er det ikke muligt at udvide den beføjelse, som direktiv 93/13 i Domstolens fortolkning tillægger retterne, til at omfatte notarer.

73. Som jeg allerede har anført, hviler al relevant retspraksis fra Domstolen vedrørende de nationale retters særlige ansvar i forbindelse med gennemførelsen af direktiv 93/13, bl.a. behovet for at tillade disse ex officio at vurdere, om en kontrakt indeholder urimelige vilkår, på en forudsætning om, at en af parterne i den pågældende kontrakt forinden har anlagt sag for retten.

74. Som den tyske regering imidlertid nærmere har gjort gældende, kan hverken direktiv 93/13 eller den relevante domstolspraksis fortolkes således, at det er uomgængeligt nødvendigt, at medlemsstaterne pålægger notarerne en lovbestemt forpligtelse til at træde i de nationale retters sted for under hensyn til kontradiktionsprincippet at efterprøve, om de kontrakter, der indgår i de notardokumenter, som de udfærdiger, indeholder urimelige vilkår, eller endog til at ændre de civilprocessuelle regler, således at notarerne får beføjelse til at afhjælpe den fuldstændige passivitet hos forbrugere, der ikke har udnyttet deres søgsmålsret.

75. En nødvendig følge af det anførte er således i relation til det andet spørgsmål, at direktiv 93/13 ligeledes skal fortolkes således, at det ikke er til hinder for en national lovgivning, der ikke tillader en forbruger at fremsætte begæring om slettelse af fuldbyrdelsespåtegningen på et notardokument vedrørende en kontrakt med en erhvervsdrivende under henvisning til, at der ikke forudgående blev foretaget en vurdering af, om kontraktvilkårene var urimelige.

76. Det er således lige så vanskeligt alene på grundlag af direktiv 93/13 at pålægge notaren pligt til, efter en kontradiktorisk procedure på det tidspunkt, hvor et notardokument vedrørende en kontrakt forsynes med fuldbyrdelsespåtegning, såvel at tage stilling til, om det indeholder urimelige vilkår, som at pålægge ham denne forpligtelse under en procedure vedrørende sletning af den omhandlede påtegning. I denne henseende er det således tilstrækkeligt at henvise til de betragtninger, der er anført i punkt 69-74 i nærværende forslag til afgørelse.

77. Henset hertil vil det ikke være tilstrækkeligt for at besvare de spørgsmål, som den forelæggende ret har indbragt på en passende og hensigtsmæssig måde, hvorved der tages hensyn til ånden i direktiv 93/13, således som det fortolkes af Domstolen, blot at erklære, at den lovgivning, som hovedsagen angår, principielt er forenelig. Det er derimod uomgængeligt nødvendigt at formulere nogle »forbehold«, som for en stor dels vedkommende udledes af Domstolens retspraksis. Ved præciseringen af disse er det således nødvendigt at understrege de forpligtelser, der påhviler såvel notarerne som de nationale retter, henset til det særlige forbrugerbeskyttelseshensyn, som direktiv 93/13 varetager, og i videre forstand de krav, der følger af retten til en effektiv domstolsbeskyttelse som omhandlet i chartrets artikel 47.

78. For så vidt angår notarer fremgår det for det første af den forelæggende rets redegørelser samt af de skriftlige og mundtlige indlæg for Domstolen, at § 1 i lov om notarer, som understreger betydningen af deres opgave med at forebygge retstvister og mindske domstolenes arbejdsbyrde, indeholder en generel definition af deres forpligtelser. Det påhviler dem navnlig gennem rådgivning ved varetagelsen af deres beføjelser at bistå parterne, idet de sikrer, at disse behandles lige for så vidt angår udøvelsen af deres rettigheder og opfyldelsen af deres forpligtelser.

79. § 3, stk. 1, i lov om notarer præciserer endvidere, at »notaren skal afvise at medvirke, når det er uforeneligt med hans forpligtelser, navnlig når hans medvirken begæres med henblik på en retlig transaktion, som strider mod loven, eller som søger at omgå denne, eller såfremt den tjener et ulovligt eller urimeligt formål«. Det hedder endvidere i § 3, stk. 2, i lov om notarer, at »[s]åfremt notaren under proceduren bliver opmærksom på en omstændighed, som giver anledning til tvivl, har han pligt til, uden at skulle afvise at medvirke, at henlede parternes opmærksomhed på denne omstændighed og skriftligt angive denne. Såfremt parten anfægter denne omstændighed, afviser notaren at medvirke«.

80. På det tidspunkt, hvor der udfærdiges notardokumenter vedrørende en kontrakt, har notarerne således, henset til de forpligtelser, der påhviler medlemsstaterne i henhold til artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, og som pålægger dem at sikre, at der findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør, et særligt ansvar for at yde forbrugeren oplysning og rådgivning.

81. Under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, skal notaren, på det tidspunkt, hvor der udfærdiges et notardokument vedrørende en kontrakt mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, nøje sikre, at han ikke alene underretter forbrugeren om eventuelle urimelige kontraktvilkår, som han er blevet opmærksom på, men ligeledes oplyser denne om den beføjelse, som han har ifølge lovgivningen, til ved forfald at forsyne notardokumentet med fuldbyrdelsespåtegning, og til eventuelt at træffe afgørelse om sletning af denne alene på grundlag af en formel kontrol, samt de virkninger, som følger af påtegningen, navnlig i processuel henseende.

82. For så vidt angår den foreliggende sag fremgår det af de anførte betragtninger, at notaren ifølge ungarsk lov har kompetence til at varetage en forebyggende opgave på det tidspunkt, hvor der udfærdiges et notardokument vedrørende en kontrakt mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, for så vidt angår urimelige vilkår i kontrakten, og at han under alle omstændigheder, bl.a. hvor der hersker tvivl om, hvorvidt et vilkår er urimeligt, kan gøre parterne opmærksom herpå, særligt forbrugeren, som i givet fald da kan udnytte sin klageadgang og anlægge sag for den kompetente nationale retsinstans.

83. De generelle bestemmelser i lov om notarer kan således i princippet bidrage til, at kravene i artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, hvorved medlemsstaterne pålægges at sikre, at der findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør, overholdes. Det tilkommer imidlertid den forelæggende ret, der har enekompetence til at fortolke national ret, at vurdere de omstændigheder, der foreligger i hovedsagen, og til i givet fald at drage konsekvenserne heraf.

84. Hvad dernæst angår domstolene er det væsentligt at bemærke, at medlemsstaterne skal sikre forbrugerne en effektiv domstolsbeskyttelse ved at give dem mulighed for at anlægge en sag til prøvelse af selve kontrakten og/eller dens tvangsfuldbyrdelse, hvilken ikke må være undergivet betingelser, bl.a. frister, der gør det uforholdsmæssigt vanskeligt eller i praksis umuligt at udøve de rettigheder, som de er sikret ved direktiv 93/13³⁹, i hvilken forbindelse retten, om fornødent ex officio, skal kunne efterprøve, om kontrakten indeholder urimelige vilkår, når den får kendskab til samtlige de retlige og faktiske omstændigheder, der er nødvendige i denne forbindelse, ligesom den under hensyn til kontradiktionsprincippet kan drage konsekvenserne heraf på de betingelser, som er fastsat i national ret i overensstemmelse med Domstolens retspraksis.

85. I den foreliggende sag fremgår det såvel af oplysningerne fra den forelæggende ret som fra den ungarske regering, at forbrugeren i henhold til ungarsk ret dels kan anlægge sag til prøvelse af kontraktens gyldighed, dels kan indlede en procedure med henblik på at afbryde eller begrænse tvangsfuldbyrdelsen i henhold til retsplejelovens § 369. Som Kommissionen har anført, kan forbrugeren under denne procedure endvidere fremsætte begæring om, at tvangsfuldbyrdelsen af den kontrakt, som notaren har forsynet med fuldbyrdelsespåtegning, udsættes.

86. Forbrugeren kan således først og fremmest på ethvert tidspunkt, såvel før som efter meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning, anlægge sag for de nationale domstole til prøvelse af gyldigheden af den kontrakt, som har dannet grundlag for udfærdigelsen af det notardokument, som er blevet forsynet med fuldbyrdelsespåtegning.

87. Han kan endvidere, når først fuldbyrdelsespåtegningen er blevet meddelt, og uden præjudice for den allerede nævnte mulighed for at begære sletning af den, indlede en procedure med henblik på, at tvangsfuldbyrdelsen afbrydes eller begrænses i henhold til retsplejelovens § 369, under hvilken sag han har mulighed for at gøre gældende, at kontrakten er ugyldig, og at fremsætte begæring om, at fuldbyrdelsen udsættes i henhold til retsplejelovens § 370.

88. Under disse procedurer kan den samlede domstolspraksis, der er nævnt i punkt 51-62 i nærværende forslag til afgørelse, anvendes fuldt ud. Overholdelsen af de krav, der fremgår af denne retspraksis, får særlig betydning under en procedure som den, der er omhandlet i retsplejelovens §§ 369 og 370, for så vidt som den første af disse bestemmelser indeholder en udtømmende opregning af de grunde, der tillader, at der fremsættes begæring om afbrydelse eller begrænsning af den tvangsfuldbyrdelse, der blev indledt med notarens meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning på et notardokument vedrørende en kontrakt, hvilket ikke omfatter eventuelle urimelige kontraktvilkår.

39 — Jf. for så vidt angår præklusjonsfrister generaladvokat Szpunars forslag til afgørelse BBVA (C-8/14, EU:C:2015:321).

89. Henset til samtlige de anførte betragtninger foreslår jeg følgelig Domstolen at besvare de to præjudicielle spørgsmål, som den forelæggende ret har indbragt, med, at artikel 6 og 7 i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at de principielt ikke er til hinder for en national lovgivning som den, hovedsagen angår, der tillader, at en notar, der formelt korrekt har udfærdiget et notardokument vedrørende en kontrakt mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, indleder tvangsfuldbyrdelse af kontrakten over for en forbruger, der ikke har opfyldt sine forpligtelser, idet dokumentet enten forsynes med fuldbyrdelsespåtegning, eller idet der meddeles afslag på begæring om, at denne slettes, uden at der på noget tidspunkt er sket en efterprøvelse af, om kontrakten indeholder urimelige vilkår.

90. Det påhviler imidlertid notaren, på det tidspunkt hvor han udfærdiger et sådant dokument, at oplyse forbrugeren om eventuelle urimelige kontraktvilkår, som han er blevet opmærksom på, samt om hans beføjelse til i henhold til loven at lade kontrakten tvangsfuldbyrde alene på grundlag af en formel kontrol og de konsekvenser, som følger heraf, navnlig i processuel henseende.

91. Direktivet er derimod til hinder for en national lovgivning, som afskærer en national retsinstans fra, uanset karakteren af den procedure, som verserer for den, af egen drift, under hensyn til kontradiktionsprincippet, at efterprøve, om kontraktvilkårene er urimelige, når den råder over samtlige de retlige og faktiske oplysninger, som er nødvendige med henblik herpå, og at drage konsekvenserne heraf.

V – Forslag til afgørelse

92. På grundlag af samtlige de anførte betragtninger foreslår jeg, at Domstolen besvarer de af Fővárosi Törvényszék forelagte spørgsmål således:

»Artikel 6 og 7 i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler skal fortolkes således, at de principielt ikke er til hinder for en national lovgivning som den, hovedsagen angår, der tillader, at en notar, der formelt korrekt har udfærdiget et notardokument vedrørende en kontrakt mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, indleder tvangsfuldbyrdelse af kontrakten over for en forbruger, der ikke har opfyldt sine forpligtelser, idet dokumentet enten forsynes med fuldbyrdelsespåtegning, eller idet der meddeles afslag på begæring om, at denne slettes, uden at der på noget tidspunkt er sket en efterprøvelse af, om kontrakten indeholder urimelige vilkår.

Det påhviler imidlertid notaren, på det tidspunkt hvor han udfærdiger et sådant dokument, at oplyse forbrugeren om eventuelle urimelige kontraktvilkår, som han er blevet opmærksom på, samt om hans beføjelse i henhold til loven til at lade kontrakten tvangsfuldbyrde alene på grundlag af en formel kontrol og de konsekvenser, som følger heraf, navnlig i processuel henseende.

Direktivet er derimod til hinder for en national lovgivning, som afskærer en national retsinstans fra, uanset karakteren af den procedure, som verserer for den, af egen drift, under hensyn til kontradiktionsprincippet, at efterprøve, om kontraktvilkårene er urimelige, når den råder over samtlige de retlige og faktiske oplysninger, som er nødvendige med henblik herpå, og at drage konsekvenserne heraf.«